

EL PAIS

QUADERN.

ESPAYS D'ART / MERY SALES

Mirada de pintora

"La pintura aporta aquesta percepció poètica a la qual no arriba l'assaig", assenyala l'artista

MARTÍ DOMÍNGUEZ | 30 ABR 2014 - 21:30 CET

Archivado en: Valencia Pintura Artes plásticas Comunidad Valenciana España Arte

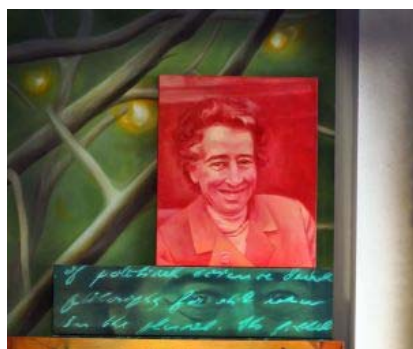

Mery Sales al seu estudi del carrer de Llíria de València. / JESÚS CÍSCAR

Hi ha pintors de línia i n'hi ha de color, com hi ha pintors intel·lectuals i d'altres que pinten per instint, amb els ulls tancats. Alguns eviten pensar massa (Joan Genovés m'explicava que ell prefereix pintar de matinada, quan encara té les idees tèrboles), d'altres en canvi sembla que darrere de cada quadre hi ha una llarga meditació, una mena de *libretto*. Enfrontar-se amb el llenç en blanc sempre és un repte, i mai no saps què constituirà allò substancial de la teua obra: hi ha una incertesa angoixant

que persegueix tots els artistes, una batalla a cegues contra un gavadal d'imponderables. Mery Sales és un bon exemple d'aquestes cuites del creador: la dificultat de construir un territori propi, un univers personal, un discurs significatiu i transcendent. Ser figuratiu o abstracte, ser dibuixant (la línia com a element primordial) o ser colorista (el volum com a forma d'expressió). Vet ací disjuntives complexes, cruïlles a les quals arriben els artistes, moments en què cal triar una via, definir un estil i un signe expressiu propi i particular.

Mery Sales ens rep al seu estudi del carrer de Llíria de València: una planta baixa molt agradable, acollidora, un bàlsam de pau i de benestar. De seguida s'estableix un ambient de confidencialitat: el seu caràcter seré i calm, la seua veu lleugerament envellutada, la seua mirada càlida i desprotegida, tot allò irradia una sensació de pau. De seguida, tens la certesa que no s'amaga de res i que t'ho ofereix tot, ben de cor, amb una generosa espontaneïtat. Entre les prestatgeries de l'estudi es passeja, baliga-balaga, un gat de nom Bufón, i res no està deixat a l'atzar: en aquell estudi regna l'ordre i la pulcritud, el gust pel detall significatiu i pels objectes entranyables, d'aquells que estàs segur que al darrere hi ha una història. Mirant aquell estudi recorde una frase d'Oscar Wilde: "Per a l'art tan sols hi ha una llei suprema: la llei de la forma o l'harmonia". I allí, l'harmonia de tots els elements (amb Mery com una part més d'aquell tot) és perfecta. Li ho faig veure i riu, i confessa: "Si vius en el caos, es mostra en l'obra".

Mery ens explica el sacrifici que representa per a ella tindre aquell estudi, l'aposta arriscada que ha fet. "De vegades em diuen: quina sort, Mery! No, no, gens de sort! Cal jugar-se-la! És una qüestió de dignitat, de valorar el teu treball". Hi estic totalment d'acord: sovint els amics, els coneguts o, fins i tot, els saludats creuen, malignament o no, aquesta és una altra qüestió, que allò que es té és fruit de la sort (o d'altres circumstàncies inescrutables). Mery Sales és rotunda i considera que aquell estudi és resultat del seu esforç i, alhora, substancial i necessari per a la seua obra: és

Treballs figuratius, retrats de celebritats, com les seues admirades María Zambrano i Hannah Arendt. / JESÚS CÍSCAR

“l’habitació pròpia” de Virginia Wolf (pense en la pintora Eva Mus, que em va dir el mateix), el punt necessari per a donar lloc a la creativitat, el marc des del qual prendre posició i, fins i tot, trobar forces per a continuar. “Pintar és molt dur, i jo les he passades de tots els colors. Tinc un llibret ple de greuges...”, i riu, perquè en el seu caràcter no sembla que perdure molt el ressentiment. Simplement és la constatació d’una evidència truculenta: l’artista és un ésser molt vulnerable, i encara més a València, ciutat sense llei per a la cultura.

Mire els seus quadres: alguns són abstraccions, amb vermells poderosos, o amb imatges bioniques (molt interessants els de la sèrie *Constel·lacions*), que em recorden una mica Gordillo. Però també hi ha treballs figuratius, retrats de celebritats (les seues admirades María Zambrano i Hannah Arendt) o escenes costumistes, de joves estudiants. Li pregunta què és allò que la distingeix, què és allò que defineix un “Mery Sales”. Riu i confessa que al darrere sempre hi és ella, però que li agrada tot: el dibuix, el color, l’abstracció, el quadre de denúncia, el retrat... “De vegades em diuen: ‘Mery, hauries de deixar de pintar figuratiu i dedicar-te a l’abstracció, que hi tens més facilitat’. Però, per què? Per què he de deixar d’expressar-me d’una manera que també m’agrada i que també considere pròpia?”. Hi estic d’acord, però és cert que de vegades costa trobar un fil conductor entre una sèrie i una altra. Mery hi insisteix i rebla: “Darrere de tot hi sóc jo i la meua mirada: mirada de pintora”.

Ara treballa en una exposició sobre Hannah Arendt. “Em sembla un exemple de superació, un model de compromís amb la seua societat, de llibertat de pensament. La seua obra és necessària per a entendre la democràcia, els canvis d’estructura social. Pense que és una pensadora incòmoda, que no ha acabat de ser ben tractada: als Estats Units la consideraven una radical i a Europa massa tèbia. I els jueus hi veien una traïdora... Se sentia una pària, sempre contracorrent. I va saber resistir, sense amargar-se!”. Mery Sales troba en ella un model humà, com també en María Zambrano, que defineix com a exemples de “compromís emocional”. I afig: “La meua pintura és política, però no ideològica. Sóc crítica amb la situació política actual, i busque reflexionar des d’una visió general: intentar entendre aquest món tan complex”.

“L’estètica per l’estètica no m’interessa. Necessite també l’ètica”, diu Mery Sales. / JESÚS CÍSCAR

Allò és totalment infreqüent entre els pintors de la seua generació, aquest compromís polític. Li ho faig saber i diu que així és: “L’estètica per l’estètica no m’interessa. Necessite també l’ètica. I crec que la pintura aporta aquesta percepció poètica a la qual no arriba l’assaig. Però m’han criticat molt. Em diuen: els quadres no necessiten explicació! Han de parlar per si mateix! En canvi, a mi m’agrada posar títols suggeridors, explicatius, guiar l’espectador, fer-lo entrar en la meua reflexió i actuar sobre ell. Crec que la paraula impulsa el quadre i viceversa! De vegades, els meus companys pintors posen de títol *Sense títol*, que és una contradicció, un oxímoron. Jo ho titule tot, i fins i tot aquest títol de vegades és la clau que ho explica tot”.

"Pintar és molt dur, i jo les he passades de tots els colors", diu l'artista. / JESÚS CÍSCAR

Jesús Císcar mou el cap, admirat, amb un gest de ponderació que fa que se li ericen una mica els pelets de la barba. Un dels seus gestos habituals d'assentiment, vertadera expressió de les emocions. Mery Sales parla dolçament, i rere les seues afirmacions contundents no hi ha petulància ni cap posa d'artista. Convinc que m'agrada el que diu i que, com ella, pense que en la nostra pintura més recent hi ha hagut massa estètica i molt poca ètica. Massa color i poc compromís. Com trobe a faltar un Equip Crònica o Realitat! Mery continua: "Vaig fer un quadre en homenatge a Josep Renau que vaig titular *Sonàmbulos e insomnes*. I ara aquest títol és la clau per a entendre la meua exposició sobre Arendt: la societat està formada per somnàmbuls i insomnes, però tots van a les palpentes, com zombis..."

Jesús fa un nou signe d'assentiment, i Mery s'hi troba còmoda i ens explica anècdotes, desencisos, quadres *ratés*, frustracions... Veig en ella una corredora de fons i pense que moltes vegades ha estat al límit de les seues forces. Ens explica com es va quedar a les portes de guanyar la beca per a Roma, amb el projecte sobre María Zambrano. Després de tot un any treballant en va quedar fora per molt poc, però era la seua última oportunitat. "De sobte passes a l'edat adulta, et diuen: 'Ja no ets jove!' I ja no pots demanar beques, ja no et pots presentar a premis, ja ets pasturatge exclusiu del mercat, de les galeries... I jo em trobe igual que sempre, amb la mateixa il·lusió. Visc d'una manera adolescent!". Jesús li pregunta: "Que quants anys tens?". I Mery, amb aquella naturalitat que la caracteritza, contesta que quaranta-tres. I mirant el fotògraf li etziba: "I tu?". Jesús no té altre remei que seguir el seu exemple: seixanta-dos. Curiosament, ningú no em pregunta la meua edat. Mery continua: "Fou molt dur no guanyar aquella beca per a la Casa de Roma, però també adonar-me que la vida anava molt seriosament. I llavors vaig decidir arriscar-me llogant aquest estudi, tan important per a la meua faena, però que alhora m'obliga a exigir-me moltíssim. Hi faig classes particulars una vegada per setmana, i també faig classes a la Facultat de Belles Arts, de l'assignatura Significat i representació de la pintura. Cobre una misèria, però...". Em mostra una sala on fa les classes particulars, amb una gran taula i amb una pissarra on destaca una frase escrita amb guix: "Important: trobar allò extraordinari entre allò ordinari".

Es fa un silenci. Pense en tot aquell esforç i en aquell afany constant de superació. "Ara tinc prevista una exposició en la Fundació Martínez-Guerricabeitia, per a l'any 2015. Tindré una data marcada, un horitzó clar, m'ajuda molt... Amb aquesta nova cursa saps que tens un destí i tot t'aboca al nou repte. Allò més important és resistir i no amargar-te. No deprimir-se. I no és fàcil, sense galeristes, sense cap ajuda institucional, sense mercat, a soles tu i l'obra. Aquest taller meu em compromet a l'esforç i a no fracassar".